

nárokem soukromoprávním a proto judikatuře řádných soudů přikázán, i tehdy, když zákonný závazek k nákladu jest rázu veřejnoprávního. Tato cesta zdá se nejvyššímu soudu i z důvodů slušnosti býti správnější, nežli druhá cesta, na kterou by také bylo lze pomýšleti, totiž ta, že by žaloba byla pro tentokrát zamítnuta, a žalobci bylo ponecháno, by se napřed pořadem správním domáhal náhrady ušlého výdělku na úrazové pojišťovně dělnické, a teprve, kdyby ve správním řízení úspěchu se nedočkal, nastoupil pořadem práva proti žalované firmě. Sociálně-politický účel § 1154 b) obč. zák. záleží v tom, že má býti podporován a chráněn zaměstnanec jakožto hospodářsky slabší, jemuž má býti umožněno, by se domohl svého práva co nejrychleji a způsobem co nejjednodušším. Proto dlužno ustanovení to vykládati v pochybnosti ve prospěch zaměstnance, a nelze tudíž na něm požadovati, aby se pouštěl do řízení administrativního co do konečného výsledku nejistého, a nezřídka vleklého, když může v řízení soudním bez obtíží dojíti uspokojení svého nároku.

Čís. 1890.

Náhradový zákon ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n.

Do usnesení, jímž doručena výpověď ze zabraného majetku, lze si stěžovati pouze z důvodu, že nebylo šetřeno §§ 12 až 25 náhr. zák. Stížnost přísluší pouze osobě hospodařící.

I dle původního doslovu § 23 náhradového zákona stačilo, bylo-li současně s výpovědí p o d á n o oznámení o zamýšleném převzetí.

Okresní soud výpověď pouze doručuje, nevydává však usnesení o tom, zda jsou splněny její podmínky. Rozhodovati o tom povolán je teprve soud rekursní. Shledá-li rekursní soud, že třeba dalších objasnění, nesmí opatření okresního soudu zrušiti a naříditi mu doplnění řízení, nýbrž musí, čeho potřebuje, sám vyšetřiti nebo dáti si vyšetřiti.

Že výpověď nebyla doručena pachtýřům, kteří hospodaří na některých částech statku, jest lhostejno pro posouzení účinnosti výpovědi vlastníku hospodařícímu na ostatních částech.

(Rozh. ze dne 3. října 1922, R II 380/22.)

Do usnesení o k r e s n í h o s o u d u, jímž byla vlastníci doručena výpověď Státního pozemkového úřadu ze zabraného majetku, vznesli: vlastníce, substitut a opatrovník nenarozeného potomstva vlastníce stížnosti, jímž r e k u r s n í s o u d vyhověl, zrušil napadené usnesení a přikázal prvému soudu, by, proveda šetření, o výpovědi znovu rozhodl.

N e j v y š š í s o u d zamítl dovolací stížnost vlastníce, odmítl dovolací stížnosti substituta a opatrovníka nenarozeného potomstva vlastníce, vyhověl však dovolací stížnosti Státního pozemkového úřadu v ten rozum, že zamítl stížnost vlastníce do doručení výpovědi s tím, že výpověď se v platnosti ponechává, a že odmítl stížnost substituta a opatrovníka nenarozeného potomstva do téže výpovědi.

K d o v o l a c í s t í ž n o s t i v l a s t n i c e: Dle § 20 náhr. zák. ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n. přísluší sice osobě, na zabraném majetku hospodařící, proti výpovědi stížnost, avšak jen z důvodu, že nebylo šetřeno ustanovení »tohoto zákona«, t. j. právě citovaného zákona

náhradového. Zřejmo, že tímto výrazem nemíní se vůbec všechna ustanovení tohoto zákona, nýbrž právě jen jeho předpisy o výpovědi, tedy, jak to nyní novela ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n. v novém znění § 20 náhr. zák. výslovně vytýká a jak se to dle důvodové zprávy k ní už dřív rozumělo samo sebou, předpisy jeho části I. lit. c) čili §§ 12 až 25. Nelze tedy podávati stížnost z toho důvodu, že nebylo šetřeno jiných předpisů zákona náhradového než jeho §§ 12—25, nebo dokonce, že nebylo šetřeno předpisů zákona jiného, než náhradového, na př. zákona záborového a pod. To má dobrý svůj důvod, neboť, pokud jde o tyto jiné předpisy, pokud se týče zákony, spadá věc buď v působnost soudu jiných než soudů, povolaných k řízení o výpovědi §§ 18 a 20 zák. náhr., nebo dokonce, a to pravidelněji, v působnost úřadů správních, najmě Státního pozemkového úřadu, pokud se týče jeho obvodových úřadoven. Uplatňuje-li tedy stížnost, že nebylo šetřeno předpisů §§ 9 a 11 zák. záborového a předpisů §§ 2—11 zák. náhradového, mívá se cílem, uplatňujíc důvody, zákonem ze stížnosti vyloučené. Soud tu nemá zkoumati ani právo držitele zabraného majetku na příděl dle § 11 zák. zák., neboť o tom rozhoduje Státní pozemkový úřad (§§ 3 a 5 zák. náhr., § 7 čís. 1 zák. o poz. úř. ze dne 11. června 1919, čís. 330 sb. z. a n.) a to se souhlasem správního výboru (§ 11 čís. 1 zákona o Stát. poz. úř.); ani otázku, zda nebyl nebo nebude porušen předpis § 9 (2) zák. zák., dle něhož při převzetí zabraného majetku postupovati jest tak, aby osoby, pro něž na něm váznou práva, zde nápadnická práva substitutů Michala A. a nenarozeného potomstva vlastnice, nebyly zkráceny zde, jak stížnost myslí, přejímací cenou, neboť tato péče opět náleží v obor působnosti Státního pozemkového úřadu (§ 7 čís. 7 zák. o Stát. poz. úř.), aniž by bylo třeba zkoumati, zdali substituti vlastníkově vůbec náležejí k osobám, jichž práva zákon na myslí má; ani konečně otázku, zdali před výpovědí bylo provedeno řízení dle §§ 2 až 11 zák. náhr., t. j. podáno oznámení o zamýšleném převzetí, na něž může vlastník uplatňovati nárok dle § 11 zák. zák., neboť tyto předpisy tvoří jeho část I. lit. b) a nikoli tedy část I. lit. c), jichž zachování jedině rekursnímu soudu při výpovědi zkoumati dlužno; naprosto tedy nemohl a nesměl rekursní soud, jak mu stížnost ukládá, zjišťovati, jak dalece stěžovatelka uplatňuje právo dle § 11 zák. zák., a nemohl tedy ani, jak stížnost žádá, výpověď zamítnouti proto, že otázka tohoto práva není vyřízena. Pokud arci stěžovatelka, jak se zdá, uplatňuje též, zvláště při otázce poslední, že výpověď předpokládá vyřízení uvedených otázek, roz. příslušným úřadem ať správním, ať soudem, sluší ovšem zkoumati, zda předpisy §§ 12—25 náhr. zák., jichž soud při zkoumání výpovědi dbáti musí, vyřízení to nežádají a nepředpokládají. Tu dlužno naprosto vyloučiti otázku práv dle § 9 (2) a § 11 zák. zák., neboť těch §§ 12—25 náhr. zák. ani z daleka se nedotýkají. Co však se týče řízení dle §§ 2—11 náhr. zák., t. j. oznámení zamýšleného převzetí a úkonů jemu následujících, má ovšem § 23, jehož tu dbáti dlužno, předpis, zahrnující v sobě předpoklad, že ustanovení § 2 v určitém kuse vyhověno, i dlužno tedy zkoumati, který je to kus a zda v tomto případě vskutku zadost mu učiněno bylo. § 23 v původním doslovu předpisoval, že výpověď může býti dána jen, když byla poznámka záboru neb zamýšleného převzetí v knihách vykonána nebo současně s výpovědí se vykoná. Když rekursní soud rozhodoval, dne 16. srpna 1922, platil

ještě tento původní doslov. Výpověď sice tvrdí, že knihovní poznámka záboru provedena byla již dříve, avšak soud rekursní to nezjistil. Zbývá tedy otázka, zda bylo zamýšlené převzetí knihovně poznamenáno a kdy. Tu pak uvádí výpověď, že Státní pozemkový úřad podal oznámení ze dne 6. července 1922 (tedy současně s výpovědí, jež datována týmž dnem) o zamýšleném převzetí a že na základě oznámení toho bude převzetí to v knihách poznamenáno. To odpovídá úplně předpisům §§ 2 a 3, jakož i §§ 19 a 23, dle nichž výpověď může být podána hned současně s oznámením převzetí a nemusí tedy provedení poznámky převzetí, jež nařídí soud sám od sebe na základě oznámení o převzetí (§ 3), býti vyčkáváno. Ovšem rekursní soud nezjistil, zda toto vše ve skutečnosti tak se má, jak výpověď tvrdí, že vlastníci bylo vyrozumění o zamýšleném převzetí doručeno, jak ona říká, »teprv« dne 7. srpna 1922, t. j. prý měsíc po doručení výpovědi, jež se stalo dne 11. července 1922, z čehož dovozuje převrácenost řízení, že prý nejprv dána výpověď a potom teprve učiněno oznámení o převzetí, ač pořádek měl býti opačný. Avšak to, že doručení oznámení o převzetí se zdrželo a nastalo až po doručení výpovědi, nečiní řízení vadným, záležití jen na tom, zda výpověď podána aspoň současně s oznámením zamýšleného převzetí, jak zde vypovídá- telem tvrzeno, a to stěžovatelka nepopřela. Zdržeti se doručení oznámení musí, protože po jeho dojití nařídí soud dle § 3 nejprv poznámku převzetí a pak teprv, a to až po výkonu poznámky, jež na vyhotovení výměru, určeném pro žadatele, potvrditi musí (§ 16 odst. 2 instr. pro knih. úř.) a po vyznačení jeho v denníku provede se doručení (22—25 téže instr.). Z této manipulace knihovního soudu je zřejmo, že doslov § 23, že výpověď dána býti může jen, když poznámka zamýšleného převzetí byla vykonána nebo současně se vykoná, nelze bráti do slova, protože výkon nezávisí již na vůli podatele oznámení, nýbrž na rychlosti soudu a množství jeho prací, jež nedovoluje vždy neprodlené provedení věci, nýbrž že rozhodným jest, jak shora řečeno, podání oznámení, jehož nutným následkem poznámka převzetí jest. To dokazuje § 19, jenž říká, že pozemkový úřad může sloučiti vyrozumění vlastníka o převzetí s výpovědí, t. j. že může obé současně podati. Tuto nepřipadnou, povaze věci odporující stylisaci § 23 nahlédla citovaná novela ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n. a změnila doslov § 23 v ten rozum, že výpověď může býti dána jen, když oznámení o převzetí bylo u soudu již podáno neb aspoň se podává současně s výpovědí. Duch a smysl předpisu byl již za starého doslovu týž, jen nebyl slovy zákona správně vystižen, nenastala tedy novelou změna v obsahu normy, nýbrž jen provedena oprava jejího doslovu, a dlužno tedy i dle starého doslovu rozhodnouti tak, jak to nutno dle nového, to tím spíše, že, i kdyby tu šlo přímo o autentický výklad zákona, a nikoli o pouhou jeho redakční úpravu, musí ho dle § 8 obč. zák. na všechny případy ze starší doby datující, avšak posud nerozhodnuté, užito býti. Právě-li konečně stěžovatelka, že výpověď není posud právoplatná, ježto ona do ní podala stížnost k správnému soudu, vymyká se tato námitka vůbec vážné diskusi, když stížnost proti výpovědi přikázána v § 20 řádnému soudu, právoplatnost výpovědi závisí tedy od rozhodnutí soudu v pořadu stolic, a udánlivá stížnost na správní soud nemůže řádnému soudu překážeti, by o výpovědi nerozhodl.

K dovolací stížnosti substituta a opatrovníka nenarozeného potomstva vlastnice: § 18 (2) stanoví, že soud doručí výpověď osobě, na zabraném majetku hospodařící, a není-li tato zároveň vlastníkem, také vlastníku, § 20 náhr. zák. pak praví, že stížnost proti výpovědi přísluší osobě hospodařící jen z důvodu, že nebylo šetřeno předpisů I. c) tohoto zákona. Z toho nelze dovozovati, že osobě hospodařící přísluší stížnost jen právě z onoho důvodu, vlastníku však neomezeně. Naopak jest na snadě, že vlastník, není-li zároveň osobou hospodařící, je ze stížnosti vůbec vyloučen, neboť proti němu je dostatečné opatření učiněno již záborom a oznámením o převzetí. Výpověď dává se jen osobě hospodařící (§ 12), tedy z hospodaření, nikoli tedy vlastníku nehospodařícímu, tomuto se jen výpověď, hospodařící osobě daná, také doručuje (§ 18). Dátí mu jí není třeba, protože právě nehospodařící (§ 12). Nařizuje-li přes to zákon, aby se doručila i jemu, má to jen ten účel, aby i on věděl, co s hospodařící osobou bude, na čemž bude míti zpravidla zájem, ať už je hospodařící pachtýřem neb uživatelem nebo kýmkoli, nemá to však význam, že se mu přiznává právo stížnosti, neboť o té mluví zákon jen při osobě hospodařící, proti níž výpověď čelí. Nepřísluší tedy stížnost substitutům vlastníka, protože nepřísluší ani vlastníku jako takovému, nýbrž jen jako osobě hospodařící, substituti však osobami hospodařícími nejsou. Bylo proto jejich dovolací stížnost odmítnouti, jak se mělo státi hned s jejich stížností odvolací.

K dovolací stížnosti Státního pozemkového úřadu: Předese latí dlužno, že je rekursní soud na omylu, míně, že okresní soud o výpovědi rozhodl, zrušuje usnesení jeho a ukládaje mu šetření a nové rozhodnutí. Neboť dle § 18 nemá okresní soud rozhodovati, nemůže vůbec zákonitost výpovědi zkoumati a o ní se usnášeti, nýbrž musí prostě výpověď doručiti, bez ohledu, zda jest oprávněna čili nic; proto také stížnost nečelí proti usnesení okresního soudu, nýbrž dle výslovného ustanovení § 20 proti výpovědi, t. j. tedy přímo proti aktu Státního pozemkového úřadu. Rekursní soud neměl tedy domnělé usnesení okresního soudu rušiti, nýbrž, měl-li potřebí šetření, měl je sám provésti nebo je provésti dáti, a pak sám hned přímo rozhodnouti, nikoli rozhodnutí ukládati okresnímu soudu, jenž zákonem z rozhodování vůbec jest vyloučen. Ve věci samé neprávem má rekursní soud za to, že třeba napřed zjistiti: 1. na kterých vypovězených objektech hospodaří pachtýři neb jiné osoby, a na kterých vlastnice sama, ježto prý jen ohledně těchto může jí dána býti dle § 12 výpověď s právním účinkem; 2. které z vypovězených objektů jsou dle § 3 a) záb. zák. ze záboru vyloučeny, a o tom že musí prý soud rozhodnouti, ježto výpověď může prý se vztahovati jen na objekty, které záboru podléhají. Ad 1. O tuto otázku nemusí se soud vůbec starat. Má výpověď dána býti osobě hospodařící (§ 12), doručena býti však nejen jí, nýbrž i vlastníci (§ 18). Tvrdí-li tedy vlastnice, že ona hospodaří jen na některých nemovitostech, ale ne na všech, je výpověď dána jen ohledně nemovitostí, na nichž opravdu hospodaří, a ohledně ostatních, na nichž nehospodaří, je pouze doručena jako vlastníci. Pokud dána (ne pouze doručena), i ohledně těch, na nichž nehospodaří, jest arcí bezpředmětnou, ale to není příčinou, aby byla rušena vůbec, zejména ale ohledně objektů, na nichž vlastnice hospodaří, neboť pak se stalo jen něco zbytečného, ale to neškodí. Starati se o to, že nebyla dána vý-

pověď osobám třetím, jež na těch kterých objektech snad hospodaří (pachtýřům a pod.), není věcí soudu, nýbrž věcí Státního pozemkového úřadu, jež nebude moci proti nim provésti exekuci, kterou mu § 20 (3) nový doslov proti vypovězenému hospodáři dopouští. To však nemůže býti důvodem, aby se nezachovala v platnosti výpověď daná vlastníci z těch nemovitostí, na kterých sama hospodaří, bránit to jen skutečnému převzetí nevypovězených objektů (§ 12), ale ne výpovědi samé, třeba se omezila jen na některé objekty neboli jen na některé hospodařící osoby a jiné pominula. To jest přípustno, jak z §§ 8 a 11 bezpečně plyne. Opět tedy nelze říci, že nešetřeno některého z předpisů §§ 12—25, což jedině může býti důvodem stížnosti. Ad 2. Ustanovení § 3 a) zák., že ty a ty objekty jsou ze záboru vyloučeny, není normou absolutní, působící o sobě vyloučení, nýbrž záboru podléhají i tyto objekty tak dlouho, dokud nebyly výrokem příslušného úřadu za vyloučené uznány. Příslušným k tomu výroku je však dle § 7 čís. 1 zák. o poz. úř. Státní pozemkový úřad, jež má k tomu potřebí dle § 11 čís. 1 téhož zákona souhlasu správního výboru, nemůže tedy o tom rozhodovati soud, jak rekursní soud okresnímu soudu ve svém zrušovacím usnesení ukládá. Ale opět není v § 12—25 zák. náhr. tento výrok Státního pozemkového úřadu učiněn podmínkou výpovědi a výpověď vůbec od rozřešení této otázky nezávisí.

Čís. 1891.

Aktivně oprávněn ku sporu jest i ten, na koho byla sporná pohledávka postoupena sice již po podání žaloby, avšak před vynesením rozsudku první stolice. Vliv postupu pohledávky za řízení v první stolici na přisouzení útrat zvítězivšímu postupníku.

(Rozh. ze dne 3. října 1922, Rv II 188/22.)

Proti žalobě ze dne 4. května 1922 na zaplacení kupní ceny za dodané sádlo namítl žalovaný nedostatek aktivní legitimace, ježto obchod uzavřel Sch., nikoliv žalobce. Procesní soud první stolice rozsudkem ze dne 6. prosince 1921 žalobě vyhověl, zjistiť, že Sch. postoupil dne 2. prosince 1921 žalobci své nároky z prodeje sádla. Odvolací soud žalobu zamítl a uvedl mimo jiné v důvodech: Co se týče postupu pohledávky žalobci dopisem ze dne 2. prosince 1921, dlužno připomenouti, že postup se stal teprve 4 dny před skončením jednání v první stolici a dlouho po podání žaloby a že na tento jinak snad platný postup při posouzení žalobcova oprávnění ohled vzítí nelze; neboť ku podání žaloby oprávněn jest jen ten, komu v čase podání žaloby již přináleží právo, jež se žalobou uplatňuje. Obdobné použití § 406 c. ř. s. na otázku oprávnění ku sporu jest vyloučeno, ježto toto ustanovení jest výjimečné a týče se jen splatnosti žalobního nároku.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu a přisoudil žalobci útraty druhé a třetí stolice, útraty první stolice pak navzájem zrušil.

Důvody:

Dovolání, opírajícímu se o dovolací důvod mylného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) nelze upřítí oprávnění. Jest sice správným